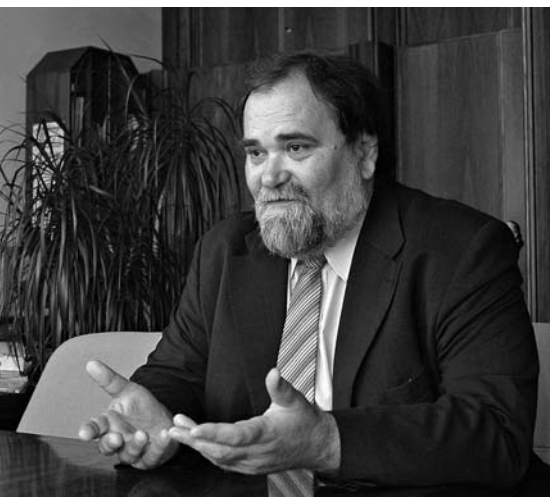

Každý koniec roka býva sprevádzaný bilancovaním – napokon, bez toho, aby sme nevedeli, odkiaľ sme vyšli a kde sa nachádzame, je smerovanie do budúcnosti postavené na veľmi vratkých základoch. Aj preto sa v koncoročnej ankete roka nachádzajú hlavné témy roka uplynulého a parlamentné voľby v roku budúcom. Na otázky Parlamentného kuriéra odpovedali poslanci Miroslav ČÍŽ (Smer-SD), Jozef KOLLÁR (SaS) a Ivan ŠTEFANEC (SDKÚ-DS).

Diametrálne rozdiely pretrvávajú

Čím vás v tomto roku pozitívne prekvapili opozičné/koaličné strany?

Miroslav Číž (Smer-SD): Pravdupovediac nič pozitívne mi nenapadá. Limity tejto koalície mali viac – menej pevné kontúry a jej aktéri jej zmyslupnosť poctivo „obmedzovali“ a aj osobnostné animozity predstaviteľov strán postupne narástli do nezvládnuteľných rozmerov. K pozitívnym momentom možno patrí fakt, že predstavitelia koalície alebo jej časti zaregistrovali existenciu dramatickej formy ekonomickej krízy (pozri predvolebnú rétoriku) a potrebu aktívnej a empatickej účasti Slovenska pri riešení problémov eurozóny alebo Európskej únie ako takej.

Jozef Kollár (SaS): Smer-SD ma pozitívne prekvapil tým, že podporil Zákon o rozpočtovej zodpovednosti a bola tak vytvorená možnosť, aby tento zákon nadobudol ústavný charakter. Vytvorila sa tak účinná brzda, aby ďalšie vlády nezadlžovali budúce generácie.

Ivan Štefanec (SDKÚ-DS): Pozitívnym signálom bola jednota a akcieschopnosť strán SDKÚ-DS, KDH a Most-Híd pri potrebe schvaľovania opatrení pre ochranu spoločnej európskej meny, teda úspor, príjmov a pracovných miest našich občanov.

A negatívne?

Ivan Štefanec (SDKÚ-DS): Najviac nemilo prekvapila bývalá koaličná SaS, ktorá dala prednosť stranickým preferenciám pred záujmom občanov Slovenska a povalila vlastnú vládu. Ostatné strany sa správali štandardne ku svojim pozíciám.

Miroslav Číž (Smer-SD): K zásadným nega-

tívnym momentom patrí fakt, že nezaregistrovali zásadné zlyhanie neoliberálneho konceptu v celoplanetárnom rozmere, neschopnosť vnímať skutočné príčiny súčasného stavu a pokusy riešiť dôsledky krízy pomocou nástrojov, ktoré ich spôsobili. Osobitne je to viditeľné v reakcii na dlhovú krízu, jej vznik, príčiny a mechanizmus riešenia, keď jednostranne dominuje iba optika záujmu finančného a bankového kapitálu a ignorácia nezávislých vedeckých, hlavne politologických a sociologických analýz. Dôsledkom je narastajúca polarizácia spoločnosti, pokračujúca likvidácia sociálnych štandardov, sociálneho štátu a nasledujúca destabilizácia spoločnosti, pričom je evidentný nadkritický rozsah spoločenských konfliktov.

Jozef Kollár (SaS): Negatívne ma prekvapil Pavol Hrušovský, Mikuláš Dzurinda, Béla Bugár a Ján Figel. Prvý menovaný, predseda NR SR, vrátil pomery v slovenskom parlamente pred rok 1998. Kluby Smeru-SD, Mostu-Híd, SDKÚ-DS, SNS a KDH odhlasovali vyradenie poslaneckých návrhov zákonov z programu decembrovej schôdze NR SR. Medzi nimi bol vyradený aj návrh (pod ktorým je podpísaný okrem mňa aj samotný Pavol Hrušovský a poslanci Jozef Mikuš a Laszlo Solymos) na zrušenie priestupkovej imunity poslancov. Existuje totiž písomná dohoda, podpísaná Mikulášom Dzurindom, Béloom Bugárom, Jánom Figelom a Richardom Sulíkom, ktorá hovorí o tom, že klub SaS podporí štátny rozpočet a ako nasledujúci bod sa prerokuje a schváli poslanecký návrh na zrušenie priestupkovej imunity poslancov. Zatiaľ čo SaS hlasovaním za

šťatný rozpočet spomínanú dohodu bezo zvyšku naplnila, naši partneri z nej urobili zdrap papiera. Ich podpisy pod dohodou nemajú cenu ani papiera, na ktorom je dohoda spísaná.

Čo považujete za najväčší úspech vašej strany?

Jozef Kollár (SaS): Že sa nám podarilo presadiť väčšiu časť nášho volebného programu. Zvýšili sme materský príspevok a predĺžili materskú, zľúčili sme rozhlas a televíziu, zrušili sme koncesionárske poplatky, presadili sme zákon o rozpočtovej zodpovednosti, zrealizovali sme časť programu Singapur, ktorý má slúžiť na zlepšenie podnikateľského prostredia na Slovensku. Nepodarilo sa nám presadiť zrušenie priestupkovej imunity poslancov. Chýbala ochota a vôľa presluhujúcich politikov.

Ivan Štefanec (SDKÚ-DS): Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti, ktorý vytvára novú kultúru hospodárenia s verejnými zdrojmi a stanovuje mantinely hospodárenia pre každú ďalšiu vládu, ako aj pre komunálnu sféru. Za úspech považujem tiež množstvo opatrení pre lepšiu transparentnosť narábania s verejnými zdrojmi, najmä zverejňovanie zmlúv na internete, ale aj zákony pre otvorenie justície verejnej kontrole a občanom.

Miroslav Číž (Smer-SD): Možno fakt, že Smeru-SD sa podarilo nájsť efektívny spôsob ako riešiť vzniknutú vládnu krízu, pre ktorú sa podarilo získať podporu v rámci celého parlamentného spektra. Mohli totiž existovať aj iné scenáre a zásadná neistota, či permanentné krízové javy mohli sprevádzať spoločnosť aj počas ďalšieho roku. Myslím, že prevládol zjavne väčšinový názor, že v čase prudkého eskalovania krízy potrebujeme vládu vnútorné konzistentnú, s konkrétnym mandátom, schopnú pracovať prostriedkami hľadania širšieho konsenzu, schopnú disponovať podporou väčšiny obyvateľov.

Dalo sa podľa vás predísť predčasným voľbám? Čo ich spôsobilo?

Miroslav Číž (Smer-SD): Nemyslím si, že predchádzanie predčasným voľbám by bolo spoločenskou objednávku. Naopak, prieskumy verejnej mienky skôr ukazovali na hlbokú občiansku nespokojnosť s realizovaným spôsobom správy štátu. Príčiny rozpadu koalície boli jednoznačne „vnútorné“, nemožno nás viniť z toho, že sme na ne dostatočne neupozorňovali. Mne sa zdá byť základným problémom to, že na jednej strane výrazne narastá zložitost spravovacích procesov a značne sa zvyšujú nároky na vedomostnú a celkovo osobnostnú úroveň zodpovedných osôb, a na druhej strane reagujeme na to tým, že do vrcholových riadiacich pozícií stavíme ľudí bez skúseností a nevyhnutnej adaptácie v politickom prostredí. Efektivitu diskusií a následné riešenia výrazne limitujú značne diferencované osobnostné predpoklady účastníkov, akoby sme rezignovali aspoň na niektoré prvky tzv. „vedeckého riadenia spoločnosti“. Stráca sa prestíž „odbornosti“, významná je miera zastúpenia nezávislých organizácií, napr. SAV, či univerzít v tzv. poradných orgánoch vlády, absentuje mechanizmus hľadania zhody aspoň na základných hodnotových otázkach, napr. na základných záujmoch štátu, či na predpokladoch pre veľmi dôležitý sociálny

zmier. Ak tieto otázky aspoň nezačneme riešiť, môže sa problém nestabilných vlád stať chronickým.

Ivan Štefanec (SDKÚ-DS): Predčasné voľby spôsobila zmena postoja SAS ku eurovalu, ktorý pred rokom podporili. Snažili sme sa v situácii predísť tým, že sme presadili, aby sme na Slovensku o zvýšení eurovalu hlasovali ako posledná zo všetkých krajín eurozóny. Naším bývalým partnerom sme predostreli viacero kompromisných návrhov (dokonca aj formou dodatku ku koalíčnej zmluve), ktoré ale, žiaľ, neboli akceptované.

Jozef Kollár (SaS): Dalo. Ak by premiérka nespojila hlasovanie o eurovale s hlasovaním o dôvere vláde. Tým SDKÚ-DS zabránila Smeru-SD hlasovať za euroval. Vopred boli predsa jasné dve veci. Smer-SD v žiadnom prípade nevysloví dôveru vláde (čo je u opozičnej strany úplne prirodzené) a SaS sa rozhodne principiálne. Čiže presne tak, ako to bolo dlhodobo známe a vopred avizované – odmietne nezmyselné zvýšenie eurovalu a zvýšenie jeho kompetencií zachraňovať banky vo Francúzsku a v Nemecku. Euroval – ako riešenie dlhovej krízy v eurozóně – aj tak jednoznačne zlyháva a vláda na Slovensku padla. Škoda.

Aké budú podľa vás hlavné témy predvolebnej kampane?

Jozef Kollár (SaS): Slobodné a suverénne Slovensko, riešenie nastávajúcej ekonomickej recesie, nezamestnanosť, životná úroveň ľudí a potreba po 20 rokoch vymeniť presluhujúcich politikov.

Miroslav Číž (Smer-SD): Myslím, že téma krízy a návrhy riešení. Jej rozsah podmieni aj charakter konfrontácií a svoju úlohu ako vždy zohrajú aj médiá a ciele, ktoré budú sledovať.

Ivan Štefanec (SDKÚ-DS): Predpokladám, že nimi bude ponuka politických strán na tému výhodnosti súčasnej situácie. Keďže nie sme izolovaným ostrovom, ale súčasťou únie a eurozóny, určite sa bude hovoriť aj o európskych témach.

Myslíte si, že malé (nové) strany majú šancu, aby sa presadili v týchto voľbách?

Ivan Štefanec (SDKÚ-DS): Výsledky a skúsenosti nám jasne ukazujú, že novotvary sa neosvedčili. Verím, že občania dajú prednosť trvalým a osvedčeným hodnotám pred experimentmi.

Jozef Kollár (SaS): Nevyklučoval by som to. **Miroslav Číž (Smer-SD):** Nové subjekty na politickej scéne podľa toho, čím sa prezentujú, nemôžu priniesť ani nové poznatky, ani novú kvalitu spravovania. Ich výhodou je, že disponujú efektom „nepopísaného papiera“, avšak pre mechanizmus riadenia štátu v zložitých podmienkach predstavujú skôr riziko.

Po eurovale a eurozóně sa zdá, že výpoveďami lekárov sa dostala do centra politického súboja aj otázka riešenia problémov zdravotníctva – na čo by sa mala v tejto otázke sústrediť povolebná vláda?

Miroslav Číž (Smer-SD): Predovšetkým na efektivitu využitia vynaložených finančných prostriedkov. Ak zdravotníctvo predstavuje jednu z najdôležitejších verejných služieb a je financované zo zákona a z daní občanov, tak je potrebné súkromné podnikanie zamerané na zisk primerane regulovať.

Jozef Kollár (SaS): Na ukončenie netransparentného a neúčelného vynakladania verejných zdrojov v pri obstarávaní tovarov a služieb v nemocniciach a na transformáciu nemocníc samotných.

Ivan Štefanec (SDKÚ-DS): Predovšetkým na efektívne využitie prostriedkov v zdravotníctve. Lepšie hospodárenie sa dá doceliť realizáciou transformácie nemocníc, zavedením platieb za diagnózy a transparentným finančných tokov v zdravotníctve.

Snaha Róberta Fica získať ako koalíčného partnera jeden pravicový subjekt je už viditeľná – ako by podľa vás na atmosféru v krajine zapôsobilo preklenutie priepasti medzi pravicou a Smerom-SD?

Ivan Štefanec (SDKÚ-DS): Takéto spojenie by bolo možné len na základe programového prieniku, ktorý osobne nevidím. Ani v justícii, ani v ekonomických opatreniach, ani v prehľadnejšom hospodárení s verejnými zdrojmi.

Miroslav Číž (Smer-SD): Zo strán, ktoré podľa prieskumov majú šancu pôsobiť v parlamente, sú všetky pravicové. Inak zrejme sa myslí jedna zo strán súčasnej koalície. No tak deväťdesiate roky ako aj desaťročie nového milénia poznamenala rozdelená spoločnosť a konfrontácia dvoch táborov. Dôsledky tejto polarity boli viac menej deštruktívne. Je potrebné hľadať nové formy kooperácie a nové formy riešenia protikladov. Vyhrotená polarita spoločnosti nemôže pomôcť a ak v súčasnosti niečo naozaj nepotrebujeme, tak je to rozvíjanie potenciálu spoločenských konfliktov. **Jozef Kollár (SaS):** Bol by to koniec politiky. Česká republika má skúsenosť z tzv. veľkej koalície ODS a ČSSD. Takáto koalícia (Smer-SD plus KDĽ, príp. SDKÚ-SD a Most-Híd) by bola síce „veľká“ a „stabilná“, obávam sa však, že súčasne by bola veľkou a stabilnou aj v korupcii a v prolongovaní 20 rokov zaužívaných podivných „pravidiel“ slovenskej politiky. Je veľmi nebezpečné pre budúcnosť Slovenska, ak po každých parlamentných voľbách nebudú vznikať hodnotovo príbuzné koalície, ale tzv. pro-eurovalové, resp. proti-eurovalové koalície.

Kde sú podľa vás najväčšie a kde najmenšie rozpory medzi koalíčnými a opozičnými stranami?

Jozef Kollár (SaS): Súčasná koalícia a opozícia má v princípe diametrálne rozdielne názory na spravovanie vecí verejných, na spôsob riešenia ekonomickej krízy, na úlohu štátu v ekonomike a na mnoho iných kľúčových tém. Ale to je úplne legitímne. O tom politika je. **Ivan Štefanec (SDKÚ-DS):** Najväčší rozpor vidím v pohľade na súdnictvo a jeho otvorenie verejnej kontrole, najmenšie rozpory sú v poslednom čase európskych témach pravidiel hospodárskeho riadenia.

Miroslav Číž (Smer-SD): S nevyhnutným zjednodušením rozdieli vidím pri vnímaní potrebného rozsahu sociálneho štátu, jeho úlohy v modernej spoločnosti vrátane jeho regulačných oprávnení, v mechanizme prerozdelenia a vnímania dôsledkov majetkovej polarizácie. Zásadným je rozdielne vnímanie neoliberalnej politiky a jej dôsledkov. Hľadanie kompromisov v týchto otázkach bude zrejme v budúcnosti určujúce.

(rk)